

49005202 : สาขาวิชาทัศนศิลป์

คำสำคัญ : การเปลี่ยนแปลงในจิตรกรรมไทยประเพณี / จิตรกรรมไทยประเพณีสมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น / จิตรกรรมไทยประเพณีสมัยหลังรัชกาลที่ 3

ธงชัย ทิพย์ตระกูล : สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในจิตรกรรมไทยประเพณีจากสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย (รวมถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น) ไปสู่ช่วงหลังสมัยรัชกาลที่ 3. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.นรินทร์ รัตนจันทร์ และ รศ.สุรศักดิ์ เจริญวงศ์. 649 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบ่งชี้ให้เห็นถึงสาเหตุแห่งความรุ่งเรืองของจิตรกรรมไทยประเพณีในสมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - 3) และเหตุผลแห่งการเปลี่ยนผันไปสู่ความตกต่ำเสื่อมถอยในสมัยรัชกาลที่ 4 จากแนวคิดที่ตกอยู่ภายใต้กระแสอันผันผวนท่ามกลางยุคสมัยที่โลกสันนิบาต มีทัศนคติมากมายหลากหลายแง่มุมที่กล่าววิพากษ์ความเป็นไปในช่วงเวลาดังกล่าว การวิจัยนี้จึงได้ทำการเปรียบเทียบแนวความคิดทางพระพุทธศาสนาและรูปแบบของจิตรกรรมไทยในช่วงสมัยก่อนและหลังความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อสืบค้นหาความกระจ่างชัดจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อแสดงให้เห็นว่าภูมิรู้แต่เดิมมานั้นสามารถหยั่งถึงนามธรรมของรูปทรงทางศิลปะได้ จากความเข้าใจในทัศนธาตุ ซึ่งมีพลังอยู่เหนือการรับรู้และเข้าใจเชิงตรรกะวิธี ในขณะเดียวกัน การปฏิรูปแนวความคิดทางพุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับวิทยาการทางวัตถุในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ส่งผลต่อแนวทางการสร้างสรรค์ศิลปกรรม ความไม่ชัดเจนในแง่ของสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ได้ยังผลให้การประเมินคุณค่าจิตรกรรมไทยประเพณีขาดความชัดเจนไปด้วย ภูมิรู้อันล้ำลึกทางพระพุทธศาสนาที่ประสานสัมพันธ์อยู่กับรูปแบบการนำเสนอภาพจิตรกรรมไทยประเพณี อันเคยรุ่งเรืองเนิ่นนานมา กลับมีผู้เห็นคุณค่าเพียงเปลือกผิว จึงควรกล่าวได้ว่าความรู้แบบใหม่ได้บดบังภูมิรู้เชิงศิลปะในจิตรกรรมไทยประเพณี ที่อิงอยู่กับมิติทางธรรมอันลึกซึ้งของพุทธศาสตร์ ให้ถึงความเสื่อมคลายในยุคสมัยแห่งความเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

ภาควิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

49005202 : MAJOR : (ART THEORY)

KEY WORD : CHANGES IN THAI BUDDHIST PAINTINGS / THAI BUDDHIST PAINTINGS FROM THE RECENT PERIOD OF THE SCHOOL OF AYUDTHAYA INCLUDING THE FIRST PERIOD OF THE SCHOOLS OF RATTANAKOSIN / THE PERIOD OF THAI BUDDHIST PAINTINGS AFTER THE REIGN OF RAMA III

THONGCHAI TIPTRAKUL : CAUSES OF CHANGES IN THAI BUDDHIST PAINTINGS FROM THE RECENT PERIOD OF THE SCHOOL OF AYUTTHAYA (INCLUDING THE FIRST PERIOD OF THE SCHOOLS OF RATTANAKOSIN) TO THE PERIOD AFTER THE REIGN OF RAMA III. THESIS ADVISORS : THESIS ADVISORS : ASST.PROF.NARIN RATTANACHAN,Ph.D., AND ASSO.PROF.SURASAK CHAROENWONG. 649 pp.

This study aims to indicate the cause of Thai traditional painting's prosperity from the late Ayudthaya period to the early Rattanakosin period (the reign of King Rama I-III) as well as the reason of transforming into its declination in the reign of King Rama IV. From the notion that fell beneath various trends in the era of cohabitation, there were several attitudes in various aspects of criticizing possibility in such era. As a result, this research compares Buddhist concept and the format of Thai painting between the pre and post period of such social changes in order to investigate distinctness of such notion. The results show that former knowledge provides understanding of intuitive artforms created by understanding of visual elements that is more powerful than logistic perception and understanding. Simultaneously, Buddhist conceptual transformation to meet with material technology in the reign of King Rama IV also affected on the trend of artistic work creativity. Obscurity, in a sense of such changes, also affected on ambiguity of Thai painting evaluation. As a result, profound Buddhist knowledge integrated with long glorious Thai tradition painting format is turned to be evaluated superficially by some critics. From the results, it can be concluded that modern knowledge has overshadowed artistic knowledge in Thai painting that is adhered to profound Dharma dimension of Buddhism to be gradually disappeared in the era of such changes.

Department of Art Theory Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.